

dizajn:cre:um

4
2023

Ako dnes nebyť celkom odveci?

V spolupráci

Inolab

Výskumno-vývojové
oddelenie SCD

SLOVENSKÉ
CENTRUM
DIZAJNU

Tlač seriálu Dizajn:Cre:Um 4/2023 je realizovaná na papieri
Novatech Gloss 135 g/m² od spoločnosti Antalis

S láskavou podporou

sappi

antalis ^{EM}
Just ask Antalis

web SCD

Slovenské centrum dizajnu

Slovenské centrum dizajnu (SCD) skúma, prezentuje a popularizuje dizajn na Slovensku, ale tiež zachraňuje predmety kultúrnej hodnoty z oblasti dizajnu, úžitkového umenia a architektúry prostredníctvom svojho oddelenia Slovenského múzea dizajnu (SMD).

web Inolab

Inolab

Výskumno-vývojové oddelenie SCD sa na verejnosti prezentuje pod značkou *Inolab* a prepája odborníkov z rôznych sektorov.

web LOMA

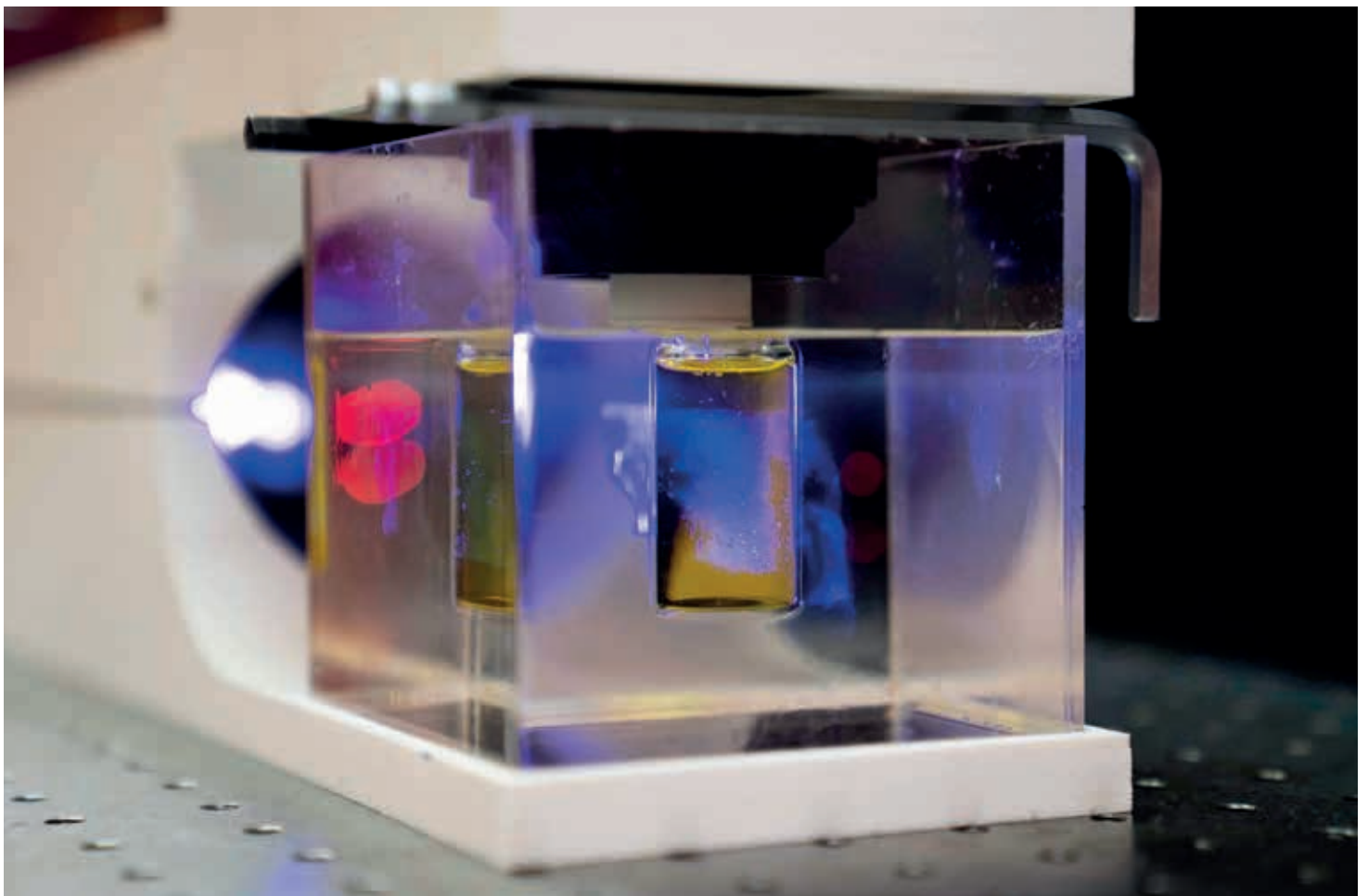
LOMA

Knižnica materiálov LOMA (Library of Materials) zbiera vzorky experimentálnych materiálov z celého sveta. Nájdete v nej rôzne druhy plastov, kovov, prírodných materiálov a textilu, ale aj rôzne materiálové prieniky ako napríklad drevená koža.

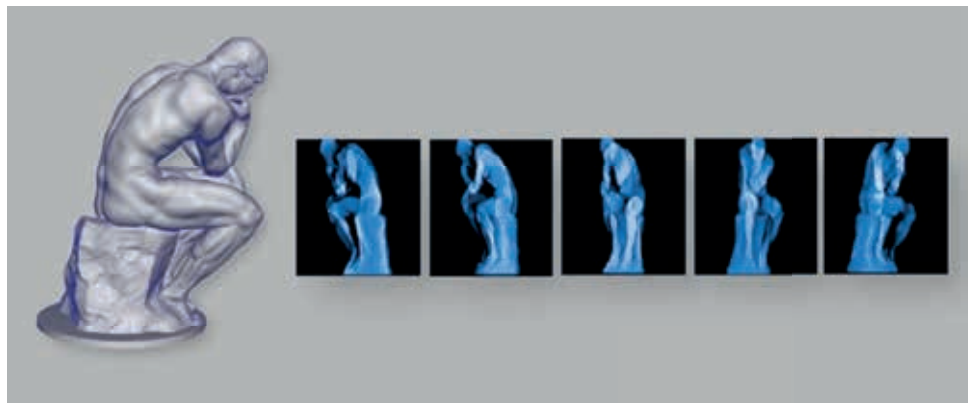
Materiály sú umiestnené na vzorkovníkoch so stručným popisom materiálu a odkazom na komplexnú informáciu, vrátane chemického zloženia a príkladov využitia.

Navštíviť ju môžete v priestoroch Inolabu v Hurbanových kasárňach v Bratislave vo vopred dohodnutom termíne.

1 2
3

3D tlač, alebo odbornejšie aditívna výroba je technológia, pri ktorej sa digitálne modely výrobkov zhmotňujú postupným pridávaním materiálu po jednotlivých bodoch a vrstvách.

Tento proces je vhodný najmä na rýchle prototypovanie, testovanie, opakované iterácie a úpravy dizajnu a optimalizáciu mechanických vlastností výrobku.

Umožňuje malosériovú výrobu tvarovo komplexných a presných objektov s optimálnou kompozíciou a vlastnosťami.

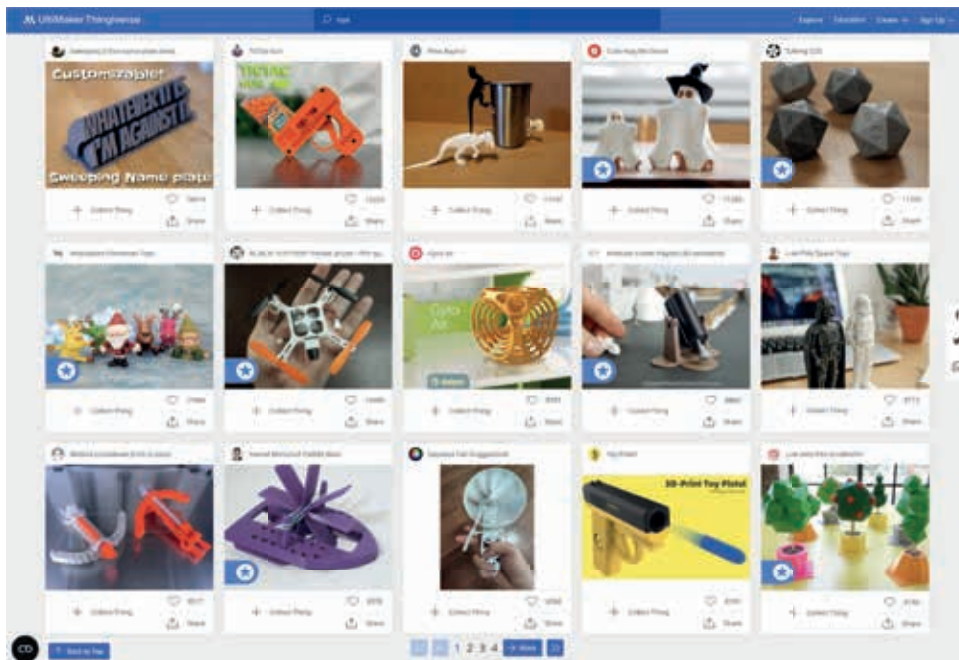
Vieme vďaka nej znižovať počet súčiastok potrebných pre dosiahnutie požadovanej funkčnosti a ponúka aj tvarové možnosti, ktoré by tradičnými technológiami neboli vôbec dosiahnuteľné.

Jej digitálna podstata umožňuje nové spôsoby generovania a optimalizácie tvarov, zapojenie umelej inteligencie, automatizáciu výroby aj personalizáciu výrobkov.

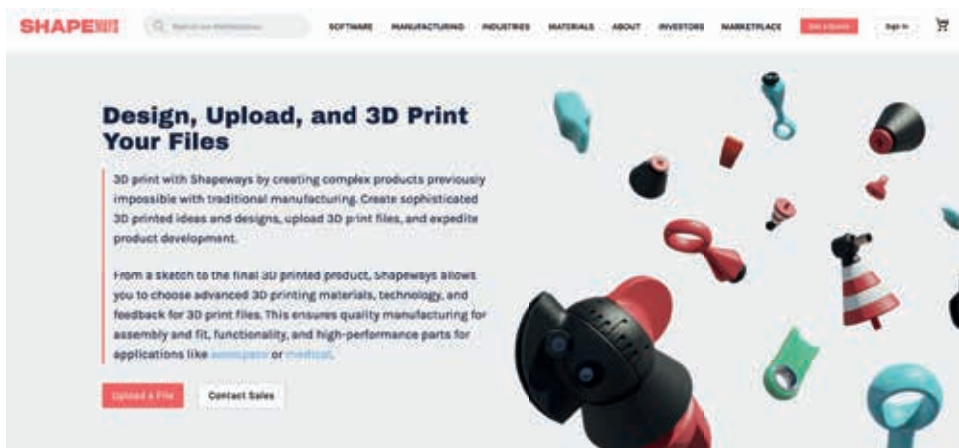
Otvára dvere kreativite a ponúka inovatívne riešenia technologických výziev.

- 1 *Dobrá chuť.* Vzorky textúr vytlačené z čokolády na tlačiarňi Cocoa Press.
Foto: Leslie Barbaro, Penn Engineering.
- 2 CAL – Computed Axial Litography
Experimentálna technológia tlače určená pre rýchle vytvrdzovanie želaného objektu v rotujúcom rezine presvecovanom vypočítanými videosekvenciami.
Hayden Taylor, Adam Lau, UC Berkeley.
Foto: Stephen McNally.
- 3 Videosekvencia svetelných vzorcov pre tlač technológiou CAL. Výsledný výtlačok Rodinového *Mysliteľa* je na fotografii na prednej strane.
Výskum – Hayden Taylor, Adam Lau, UC Berkeley.

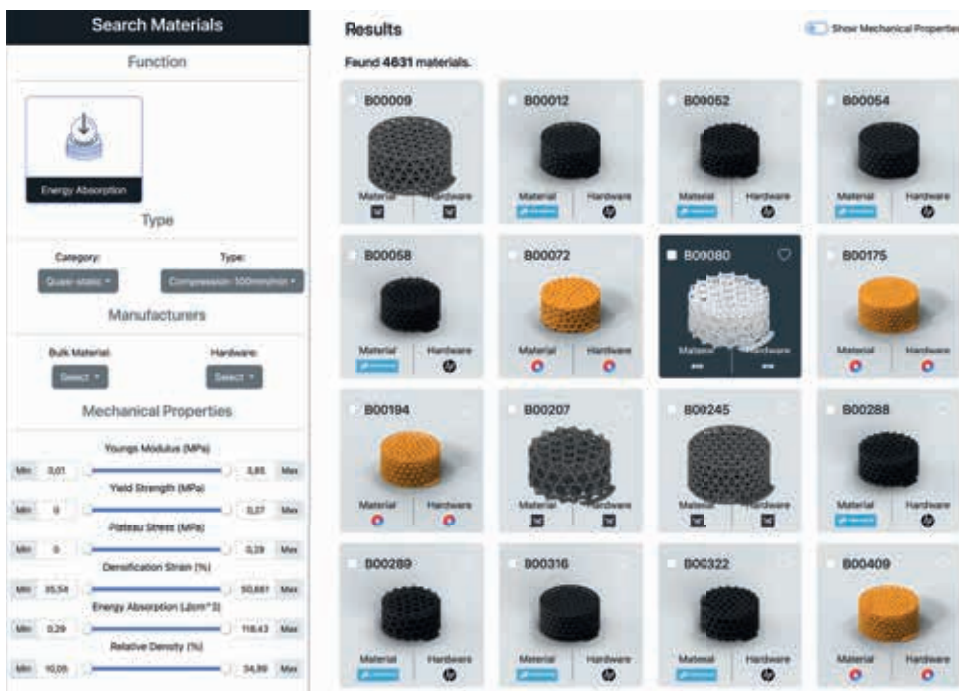

Ukážka populárnej online zbierky 3D modelov pre hobby tlačiarov – foto: thingiverse.com

Ukážka online 3D tlačovej služby pre profesionálnu tlač prototypov a malých sérií – foto: shapeways.com

FRONTIER, knižnica výplní a mriežok rôznych vlastností od firmy General Lattice – foto: frontier.generallattice.com

Moderný človek pre svoj kvalitný život potrebuje množstvo vecí. Zabezpečujú mu bezpečie, uľahčujú mu prácu, zabezpečujú komunikáciu, umožňujú mobilitu, zábavu a šport, naplňajú jeho estetické potreby a v neposlednom rade pomocou nich demonštruje svoj sociálny status.

Človek v priebehu histórie objavil množstvo prírodných materiálov a vynášiel technológie na ich spracovanie.

Prešli sme od zvieracích koží, kostných ihliel, drevených a kamenných nástrojov a jednoduchého hrnčiarstva k primitívnej metalurgii a využitiu rôznych kovov.

Napriek stáročiam vývoja boli ešte v neďávnej minulosti komplikovanejšie a umelecky spracované výrobky pomerne vzácné. Ich výrobe sa venovali špecializovaní umelci, majstri a odborní remeselníci, bežný človek si často musel vystačiť iba s tým, čo si sám dokázal vyrobiť.

V záujme naplnenia potrieb trhu a efektívnejšieho využitia lokálnych zdrojov sa remeselníci postupne spájali do dielní a cechov a s príchodom jednoduchej mechanizácie, založenej napríklad na využití sily vody, sme začali budovať prvé manufaktúry.

Väčšie využitie bohatých zásob uhlia a objavy strojov využívajúcich na svoj pohon paru a generovanú elektrinu odštartovalo priemyselnú revolúciu.

Výroba sa stávala čoraz masovejšou a distribúciu takto hromadne produkovaného tovaru do celého sveta umožňovala nová dopravná sieť vlakových dráh, lodných ciest a neskôr aj leteckej dopravy.

Čoraz dostupnejšia výroba, jej optimalizácia a uplatnenie sa tovaru v konkurenčnom prostredí vyvolala potrebu väčšieho zapojenia sa vynálezcov, inžinierov a napokon aj priemyselných dizajnérov.

Rozvoj vedy a školstva a celková industrializácia viedli k vynájdeniu nových unikátnych materiálov a uplatneniu výrobných postupov a technológií, ktoré sa týmto materiálom prispôbovali.

Portfólio výrobných možností sa rozšíri-
lo z metalurgie a opracovania odliatkov
k priamejšiemu formovaniu chemicky
vyvinutých materiálov a plastov, napríklad
ťaháním a vstrekováním do vhodnej formy.

Vďaka týmto novým materiálom a tech-
nológiám hromadne vyrábané výrobky do-
siahli nové, požadované vlastnosti a našli
si uplatnenie takmer vo všetkých sférach
ľudského života.

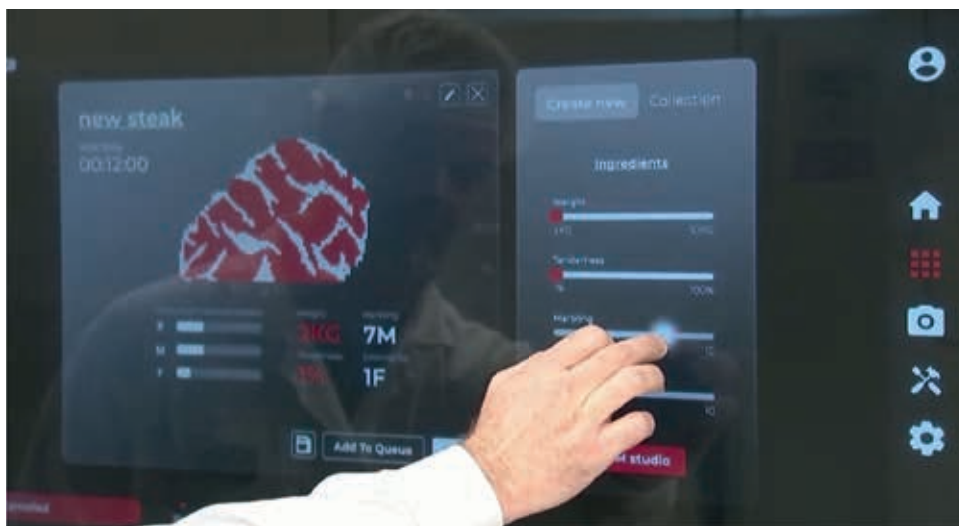
Rozmach využívania prírodných zdrojov
a globálny hlad po moderných a stále
nových výrobkoch viedol k presunutiu vý-
roby do krajín s lacnejšou pracovnou silou.
Digitálne technológie a globálna interne-
tová sieť viedli k rozvoju nových spôsobov
navrhovania, výroby a prepravy výrobkov.

Výkon počítačov umožnil skenovanie,
vytváranie a úpravy 3D modelov v reálnom
čase. To viedlo k lepšej iterácii a optima-
lizácii dizajnu a ovládnutiu mechanických
vlastností výrobkov.

Globálne ekonomické, dopravné, pande-
mické, ekologické a sociálne krízy viedli
k prehodnoteniu nášho prístupu k využí-
vaniu prírodných zdrojov a energie, správe
odpadu a lepšiemu menežmentu výroby.

Digitálna tlač inšpirovala technológie
založené na aditívnom pridávaní materiálu.
Tie sa presadzujú v mnohých oblastiach –
v mobilite, letectve, medicíne, potravinár-
stve, architektúre, kozmonautike...

Potreba ekológie, ekonomickej udrža-
telnosti a sociálnej zodpovednosti nás
napokon vracia k lokálnym zdrojom, výrobe
na objednávku, kusovej výrobe a menším
sériám personalizovaných výrobkov.

 Nastavovanie parametrov tlače mäsového výrobku a výsledný „steak“.
Redefine Meat – foto: redefinemeat.com

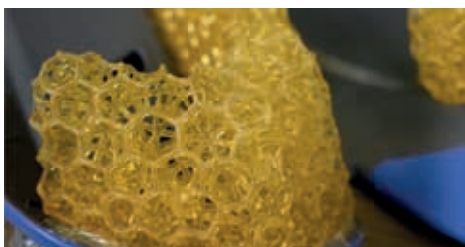
 Tlač cukrovínek z čokoládových zmesí. Cocoa Press
– foto: Leslie Barbaro, Penn Engineering.

 Využitie 3D tlače pri masovej výstavbe domov
– foto: youtube.com/@buildshow

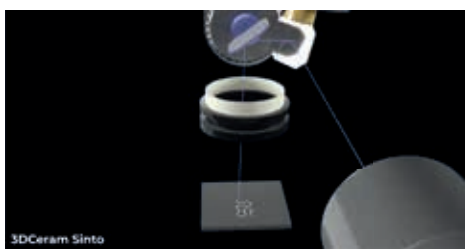
 Glassomer, tlač skla stereolitografickou technológiou.
Complex Materials / ETH Zurich – foto: youtube.com/@ethzurich

 Metamateriály, využitie vlastností 3D mriežok
– foto: youtube.com/@AdditiveManufacturing

 3D farebná plošná tlač obrázku generovaného AI
– foto: youtube.com/@ykg3d

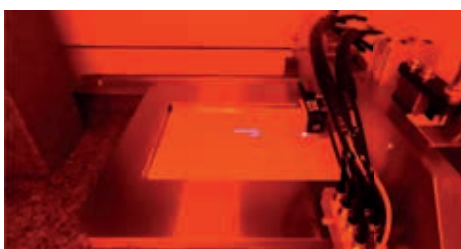
 Tlač keramiky na stroji 3DCERAM Sinto
– foto: youtube.com/@3DCeramSINTO

 Teplom expandujúci penový materiál FreeFoam™
– foto: youtube.com/@proto3000_

 Spojenie DED tlače kovov a robotickej ruky
– foto: youtube.com/@Meltio

 CBAM (composite-based additive manufacturing)
Impossible Objects – foto: youtube.com

 Tlač vysokovýkonných kompozitných dielov
– foto: youtube.com/@VisionMiner

web ISO.ORG

ISO/ASTM 52900:2021

Štandardy a pojmy používané pre technológiu aditívnej výroby (AM), ktorá pri vytváraní fyzických 3D objektov uplatňuje princíp tvarovania postupným pridávaním materiálu.

Kategórie aditívnych výrobných procesov

Youtube video

MJT – Material Jetting

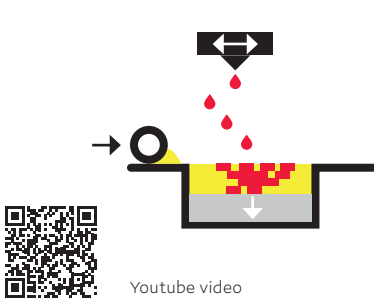
Presné kvapôčky materiálu sa ukladajú na miesto a stabilizujú sa (napr. UV).

- ⊕ vysoká presnosť, kombinácie farieb a materiálov, vysoké rozlíšenie, jemnosť, ostrosť tlače
- ▲ drahé stroje, pomalá tlač, obmedzený rozsah materiálov, zlé mechanické vlastnosti výrobku
- verné prototypy, presné formy, zdravotníctvo, šperkárstvo...

PJ – Poly Jet (fotopolymér a UV)

NJ – Nanoparticle Jetting (odpar roztoku)

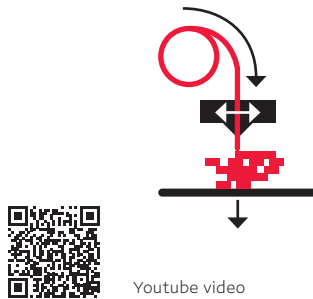
DOD – Drop on Demand (kvapky)

BJT – Binder Jetting

Práškové materiály sa spájajú selektívnym nanášaním tekutého spojiva.

- ⊕ materiál nezaťažuje tepelná energia, lacná a rýchla tlač vysokej kvality, mix farieb a mechanických vlastností
- ▲ horšie mechanické vlastnosti
- verné farebné prototypovanie...

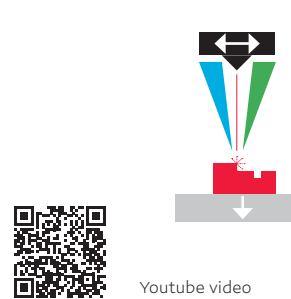

MEX – Material Extrusion

Natavený materiál sa aplikuje cez dýzu, alebo otvor na špecifické miesto.

- ⊕ rýchla a lacná technológia, aj hobby, veľa dostupných materiálov, často nepotrebuje dodatočné úpravy
- ▲ malá presnosť, viditeľné vrstvy, tepelné deformácie a horšia pevnosť
- malé série, prototypy, keramika, budovy (cement), biotkanivá a orgány...

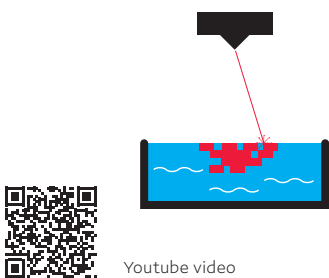
FDM – Fused Deposition Modelling
EAM – Electrochemical additive manufacturing

DED – Directed Energy Deposition

Materiál je strhávaný prúdom energie (laser, elektrónový lúč, plazma).

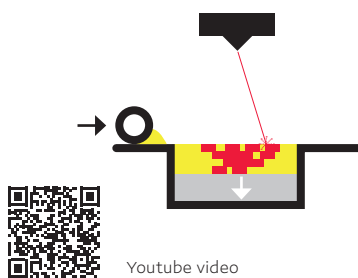
- ⊕ voľný pohyb trysky, rôzne uhly, veľké rozmery, lacný materiál, pevné výrobky, miešanie a pridávanie materiálov
- ▲ drahé strojové vybavenie, zlé rozlíšenie tlače, potreba postprocesu, možný termálny gradient a reziduálny stres
- vhodné na výrobu a opravy veľkých a drahých súčiastok vo fabrikách, ale aj vo vesmíre a bezvážovom stave...

VPP – Vat Photopolymerization

Fotosenzitívny materiál v nádobe sa selektívne vytvrdzuje svetlom (žiarením).

- ⊕ vysoká rýchlosť, presnosť, miniatúry, vodvzdornosť, vzduchotesnosť, jemný povrch, opakovanosť, znovupoužitie nevytvrdeného resinu, biokompatibilita
- ▲ drahý resin, materiálové obmedzenia, dlhý postproces, možná degradácia
- prototypy, šperky, dentálne a medickej využitie, nanomodely, bioimplantáty...

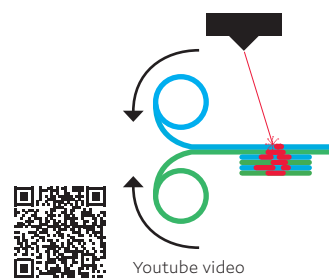

PBF – Powder Bed Fusion

Tepelná energia (laser) tavi a spája zasiahnuté oblasti práškoveho materiálu.

- ⊕ komplexné tvary, vysoká pevnosť, funkčné výrobky, viac výrobkov naraz, mix materiálov, recyklácia práškov
- ▲ pomalá tlač, potreba postprocesu, drahé materiály, spotreba energie, možné tepelné deformácie
- malé série funkčných kovových dielov, architektonické modely a prototypy...

SLS – Selective Laser Sintering
SLM – Selective Laser Melting
DMLS – Direct Metal Laser Sintering
EBM – Electron Beam Melting
SHS – Selective Heat Sintering
HSS – High-Speed Sintering

SHL – Sheet Lamination

Vrstvy materiálu sa spájajú lepením, ultrazvukom, tvrdým spájkovaním a pod.

- ⊕ rýchlosť, cena, spojenie rôznych materiálov, nízka spotreba energie, recyklácia odrezkov, odpadu
- ▲ iba jednoduchšie tvary, bez dutín, zdĺhavý posprocesing, materiál v listoch fixnej hrúbky, nejednotná kvalita povrchu
- architektonické modely, tvarovo jednoduchšie farebné prototypy...

UC – Ultrasonic Consolidation
UAM – Ultrasonic Additive Manufacturing
LOM – Laminated Object Manufacturing
SLCOM – Selective Lamination Composite Object Manufacturing
PSL – Plastic Sheet Lamination
CAM-LEM – Computer-Aided Manufacturing of Laminated Engineering Materials
SDL – Selective Deposition Lamination
CBAM – Composite Based Additive Manufacturing

SLA – Stereolithography
DLP – Digital Light Processing
CLIP – Continuous Digital Light Processing
CAL – Computed Axial Litography

web Národná cena za dizajn 2023

SLOVENSKÉ
CENTRUM
DIZAJNU

Inolab

Výskumno-vývojové
oddelenie SCD

Národná cena za dizajn 2023

Do 20. ročníka súťaže *Národná cena za dizajn 2023* o najlepší produktový dizajn, ktorý vyhlásilo SCD v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR bolo prihlásených 195 prác. O ceny v jednotlivých kategóriách súťaží 181 dizajnérov, 26 firiem, 9 škôl a 6 dizajnerských štúdií.

Pozývame vás na výstavu finalistov a k sledovani slávnostného vyhlásenie víťazov.

Obálka: Model Rodinovho *Mysliteľa*, vytvorený technológiou CAL – foto: Stephen McNally, UC Berkeley

Texty: Robert Paršo, vedúci VVO SCD

Korektúry: Silvia Kružliaková a Gabriela Ondrišáková

Foto: Archív VVO, Robert Paršo, Adam Šakový (23), UC Berkeley a internet.

Príloha je súčasťou časopisu **Print**Progress

NÁRODNÁ
CENA ZA
DIZAJN
2023
Produktový dizajn

27.9. – 3.11. 2023
PRADIAREŇ 1900,
SVÄTOPLUKOVA 2A

VSTUP VOLNÝ: UT—NE
KURÁTOR: MICHAL STAŠKO

WWW.SCD.SK/NCD

Vyhlasovateľka súťaže:

Generálny reklamný partner SCD

Hlavný partner SCD

Hlavný mediálny partner SCD

Generálny mediálny partner NCD

Hlavní partneri NCD

Produktívni partneri NCD

Hlavní partner výstavy

Partner sprievodných programov

